

AĞRI KIŞ ÇIKIŞI

(Anadolu Dağcılar Birliği Dergisi 1983)
YÜKSEL KURANOĞLU

Dağcılık faaliyetlerimin son on yıllık bölümüne şöyle bir geri baktığımda gördüm ki, «Ağrı» özel bir yer almış. 1974 ve 1975' de birbiri ardına başarısız kış çıkışı denemeleri, iki yıllık ara ve hazırlıktan sonra 1979 da tekrar başarısızlık ve sonra 1980, 81 ve 82' de hepsi değişik rotalardan olmak üzere ikisi kışın biri 19 Mayıs'ta üç kez zirve mutluluğu. Arkadaşım Halil Alpay'la bu efsanevi dağa bir başka türlü bağlanmışız nedense, çok yakın bir dost gibi.

Bu ısrar neden? Bir başka deyişle bu inat ve bıkmamanın amacı ne? Genelde cevabı, «neden dağcılık?» sorusunun cevabında yatmakta. Ancak «Ağrı»nın «en yüksek» oluşu ve kışın zirvesinin zor ulaşılabilirliği başta gelen çekici nedenleri olsa gerek. Kuzeydoğu tarafının çok farklı, vahşi manzarası da son çıkışlarımızın bir başka cazip tarafıydı. Bütün bunların yanında, her çıkışın özünde yatan amaç bizi dağlara çağırmakta; kendini her yönüyle sınama, araştırma ve tekrar keşfetme...

«Ağrı» ile tanışmamız 1974 yılının kışında bir başka dağın zirvesinde oldu. Federasyonun düzenlediği «Kaçkar» ilk kış çıkışında, o kış gününün berraklığında, tüm çevresinden sıyrılıp yükselen «Ağrı» yı birbirimize hayretle gösteriyorduk. «Varılacak daha da yüksekler var» der gibiydi. Aynı kış çadırımızı «Ağrı» nın güneybatı eteklerine kurduk. Elimizde basit bir harita, sonradan ters basıldığına farkına vardığımız bir fotoğraf, bulutların içine saklanmış bir türlü ortaya çıkmayan dağ gözlüyoruz. Beklemeden, oldukça iyimser ve pervasız saldırıya geçtik. «Saldırı» sözü yanlış değil, çok kısa sürede 1200 m yüksedik, 4000 m' nin biraz üzerinde, Ağrı'nın sonraları sık sık karşılaşacağımız tipisi bizi bir kaya dibine sıkıştırdı. Soğuk, ıslaklık, bivak torbasının rüzgarda çıkardığı sinir bozucu gürültü, yavaş yavaş tükenen enerji ve ümitler... Fazla dayanamayıp daha da hızlı bir şekilde kendimizi aşağıya çadıra attık.

Bu çıkışta fizik olarak çok iyiydik. Demek ki bu yeterli değildi. Problem çok yönlü olmalı diye düşündük. O akşam çadırda kesin karar verildi :

«Er veya geç biz kışın bu dağa çıkacağız!» Bu, insanı sürekli heyecanlı, coşkulu, istimde tutan, ne güzel bir karardı...

Nitekim «geç» oldu. 7 yıl sonra kışın, Ağrı'ya doğu sırtından tüm kamp gereçlerimizle çıkıp, zirvede sakin ve mutlu sıcak çayımızı yudumlayarak güneşin batışını seyrediyorduk. Sakindik çünkü bu ikinci kış çıkışımızı «Ağrı» ya. Doğu sırtından yaptığımız çıkışı, güneybatı yönünden inerek tamamladık, zinde ve sağlıklı... «Geç» ama «temiz» olmuştu. Dağcılığın özünde yatan serüven motifi beraberinde rizikoyu da getirmekte. Ancak bu, sporun amacına ters düşecek boyutlara erişmemeli. Spor, ruh ve beden sağlığınıza sağlık, sevinçlerimize sevinç, dostluklarımıza dostluk katmalı.

Ağrı'nın kışı bize adeta okul oldu. Her seferinde yeni eksiklerimizi gösterdi. Araştırdık, yanlışlarımızı ortaya çıkardık, doğruları bulduk, benimsedik. Ve bu öğrenciliğimiz hala sürüyor. Böyle olması da gerekmiyor mu?

Aldığımız ilk ders, yüksek irtifada günlük «efor dozu»nu iyi saptamak gerektiği idi. Yükseltinin artması sadece çıkışın uzaması anlamına gelmiyor, bu ortamdaki insan vücudunda bir dizi değişiklikler oluyordu. Rotanın zorluğunu göre günlük «yükselme» belirlenmeli, çıkış etaplara bölünmeliydi. Vücut, yavaş yavaş alıştırlarak son zirve etabının başlangıç noktasına varılmalıydı.

Bu tezimizin doğruluğunu, Federasyon'un 1975 kışında düzenlediği Ağrı Çıkışı' nda bir kez daha anladık. Önceki senenin senaryosu aynen takrarlandı. Çok aşağıda tek bir kamp, 2000 m lik etapta zirveye varış denemesi, yorgunluk, tipi, soğuk, bivak... ve dönüş. Belki iyi havada bir kısmımız zirveye varabilirdik, fakat o aşırı yüklenmiş halimizle çıkışın tadına varabilir miydik ?...

Üçüncü denememiz, askerlik görevlerimiz nedeniyle ancak 1979 kışında oldu. Kampimizi 4000 m. ye kadar çıkarabildik. Planımız daha yukarıda çadır kurmaktı ancak kötü hava buna izin vermedi. Kendimizden emin güzel havaya beklemeye başladık. Fakat günlerce beklemeyi göze almışken sadece iki gün dayanabildik. Aşırı karlanan tek kat çadır giysilerimizi ıslatmış, üşüme, iştahsızlık, halsizlik ve isteksizlik giderek artmıştı. Daha fazla direnmenin anlamı yoktu. Dönüşümüzün nedeni

sadece kötü hava ve yetersiz malzemeler değildi. Vücudu 4000 m nin üzerinde günlerce ayakta tutabilecek bir beslenme rejimi olmalıydı. Sayısal olarak belirli kalori düzeyini sağlıyorduk fakat besinin niteliği ve alanma şekli de önemliydi. Vücudumuzu daha yakından tanımalıydık.

Başarısızlığa rağmen üçüncü çıkışımızın bizi sevindiren yanı vardı. Çıkışı kısa etaplara bölme fikri doğrudu, çok uzun süreli hava bozukluğu olmadıkça bundan sonraki çıkışın başarısından emindik.O kadar ki problemi zorlaştırdık. Daha değişik ve dik bir rota olan Kuzey Sırtı' nı hedefledik. Sırtın bitiminden sonra takke buzulu uzunlamasına tüm kamp malzemesiyle geçilerek, zirveden sonra güneybatıdan iniş yapılacaktı.

Bu sefer hemen her şey istediğimiz gibi düzenli yürüyordu. Vücutça hazırlıklı idik, malzemeler bir önceki çıkışa oranla kışa daha uygundu, beslenme ve sıvı alımına özellikle dikkat ediyorduk. Sık aralarla hazmı kolay karbonhidrat ve «mineral tuz»lu bol su beslenmemizin temelini oluşturdu. 4 kamptan sonra 1 Mart'ta zirveye vardığımızı ancak eski flama direklerinden anlayabildik. Hava kötü bozmuş göz gözü görmüyordu. Acele fotoğraf çekip çıktığımız yönden inişe başladık.

Dağcı için doruğa varmak mutluluğun da doruğunu oluşturuyor şüphesiz. 1980 senesinin 1 Mart' ında Halil ve ben çok mutluyduk. Ama sadece 5137 m ye kışın ayak bastığımızdan değil, yıllardır devam eden çok yönlü bir mücadelenin başarıyla sonuçlanmasından dolayı sevinçliydik. Biliyorduk ki bu tesadüfi bir başarı değildi. Bu zirve, çeşitli araştırmaların, üzücü heves kırıcı çıkış denemelerinin, Yenikapı sahilindeki akşam koşullarının, 25 kg lik kum torbalarıyla Küçükçekmece Gölü çevresindeki gün boyu yürüyüşlerin ... , ve sporu doğa sevgisinde arayan «dağcılık» denilen bir «tutku» nun sonucu idi.

Bazen kendime sorarım, eğer tüm çabalara rağmen zirveye varamasaydık çok üzülürmüydüm? Hayır ! Amaç zirveden çok zirveye götüren «yol» du. Kısacası amaç spordu, sportmenlikti.

Nice zirveyle biten «başarısız, yavan» çıkışlar vardır ve nice zirvesiz başarılı, güzel» çıkışlar...

1980 yılındaki çıkışta Ahura Vadisi ve bitimindeki vahşi güzelliği ile buz-kaya duvarları bizi çok etkiledi. 1981 kışında «Cehennem Dere» olarak adlandırılan vadiyi daha yakından tanımak ve

buradan zirveye götürecek «direk» bir rota bulmak ümidiyle Halil' le birlikte Ahura Köyünden ayrıldık. Rahat bir şekilde vadinin sonuna dek ilerledik ancak kış koşulları araştırmalarımıza pek olanak tanımadı. Görebildiğimiz kadarıyla «direk rota» kombine bir çıkıştı. Böylesi zorluğa hazır değildik... Cehennem Dere' den geri dönüp güneye saptık. Doğu Buzulu' nu morenlerinin başlangıç noktasından enlemesine geçip buzulun solundaki sırtı bulduk ve çıkışı bu Doğu Sırtı' ndan gerçekleştirdik. Zirvede hava bu kez güzeldi. 5300 m nin altı göz görebildiğince bulutlarla kaplıydı. Bir bambaşka alemde, akşam güneşinin kızılığında yanan Küçük Ağrı, Rusya'da bir iki doruk ve biz üçümüz vardık sadece, Halil, ben ve Büyük Ağrı. Tüm kamp malzemesimiz gene yanımızda olduğundan endişesiz, bu bulut denizinde batan güneşi uğurladık inişimiz güneybatıdan oldu. Amaçladığımız rotadan çıkamamıştık ama dağı bir yandan öbürüne aşmak mümkün olmuştu.

«Direk rota»yı 1982 Mayıs'ında «Çek Sırtı» (Doğu Buzulu'nun sağındaki sırt) üzerinden yaptığımız çıkışta daha yakından inceledik. Buz, kaya karışımı, uzun, taş ve buz düşmesinin sık olduğu oldukça zor ve o oranda güzel bir rotaydı. İki kişilik tek ekip yeterli değildi. Ayrıca çıkışa uygun sıkı bir hazırlık devresi istiyordu.

Değişik rotalar, değişik mevsimler, değişik arkadaşlar..., dağlara tekrar tekrar gitmemizin görünürdeki nedenleri. Asıl neden, dağcının dağ ile tanıştığı ve içine o gizemli bağlılık tohumlarının atıldığı ilk çıkışında yatar. Daha sonra her dağcı doğal olarak kişiliğine uygun özel nedenlerini bulur ve geliştirir. «Doğal» diyorum, çünkü artık dağlara çıkmak onun için, bu yurdun denizinde yüzmek, yolunda gitmek, suyunu içmek, insanını sevmek kadar doğaldır.